

نور الفقاهه

فصل نوینی در پژوهش های فقهی

درجه تحقیقات

نور الفقاهه

خروج

امکانات

راهنما

مرباره برنامه

بخش فقه و اصول مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

می‌گردد. محور اصلی این برنامه نمودار درختی ۵۸ باب فقهی بر اساس متون کتب علمای قبل از شیخ طوسی-قدس الله سرهم- است.

در این برنامه، محتوای کتب فقهی با دسته‌بندی دقیق و منطقی ارائه شده است و نمایه‌های مکمل آنان همچون: اصولی، رجالی، تاریخی، ادبی و تفسیری استخراج و دسته‌بندی گردیده است و با تعیین ادله و اقوال مطرح شده در هر فرع فقهی و ایجاد سیستم‌های جدید ارجاعی و ارتباطی بین عناوین مربوط به ابواب فقهی، فصل نوینی در

دارد، مشکل مراجعه به مصادر متعدد و منابع مختلف فقهی است؛ زیرا این متون به گذشته دور مربوط هستند و کثرت آنها و یاد در دسترس نبودن بسیاری از آن کتب، همواره برای نویسندگان و پژوهشگران سختی‌های عدیده‌ای را در روند تحقیق به وجود آورده است. از این رو، نرم‌افزار درختواره فقه که مجموعه‌ای از نسخه‌های معتبر قدیمی و اصیل فقهی را در خود جای داده، با امکانات پژوهشی و جدیدترین روش‌های جستجوی نوین از سوی مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی به پژوهندگان علم و فقاقت ارائه

میراث گرانبهای فقیهان و عالمان بزرگ شیعه همواره روشنی‌بخش اندیشه فرزندان علم و دانش بوده است و در این میان، کتب ارزشمند فقهی موجبات شکوفایی علوم دینی را فراهم آورده و به تحکیم احکام الهی اسلام کمک شایانی کرده است. خاصه اینکه پژوهشگران و محققان، پیوسته بدین آثار ماندگار نیازمند بوده و جهت ساماندهی امر تحقیق ناگزیر از پژوهش و دقت نظر در کتب گرانقدر گذشتگان می‌باشند.

یکی از مشکلاتی که به هنگام کاوش در فقه اسلامی و رجوع به منابع اصیل و قدیمی وجود

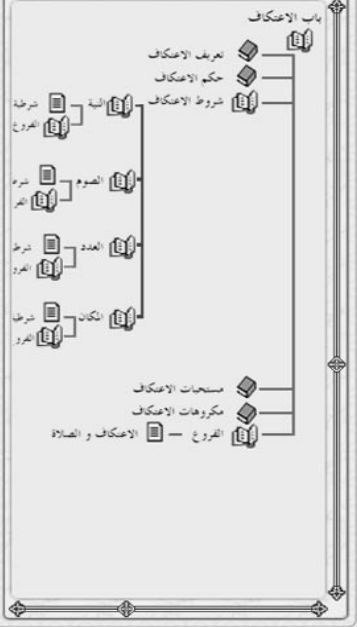
الترویة لقد بطلت متعتها لتجعلها حجة مفردة .

و إن حاضرت بعد ما سعت بين الصفا و الترویة و فرغت من المناسك كلها إلا الطواف بالبيت فإذا ظهرت قضت الطواف بالبيت و هي متمتعة بالعمرة إلى الحج و عليها ثلاثة أطواف : طواف للمتعة و طواف للحج و طواف للنساء .

و متى لم يطف الرجل طواف النساء لم يحل له النساء حتى يطوف ، و كذلك المرأة لا يجوز أن تجتمع حتى تطوف طواف النساء ، و متى حاضرت المرأة في الطواف خرجت من المسجد فإن كانت طافت ثلاثة أطواف فعلها أن تعيد و إن كانت طافت أربعة أقامت على مكانها فإذا ظهرت بنت قضت ما بقي عليها و لا تجوز على المسجد حتى تتيمم و تخرج منه .

و كذلك الرجل إذا أصابه علة و هو في الطواف لم يقدر إتمامه خرج و أعاد بعد ذلك طوافه ما لم يحز نصفه ، فإن جاز نصفه فعله أن يبني على ما طاف ، و إن احتلم في المسجد الحرام تيمم و لا يخرج منه إلا تيممها و كذلك يفعل في مسجد رسول الله ص .

و إذا أردت الخروج من مكة فطف بالبيت أسبوعاً طواف الوداع و تتسلم الحجر و الأركان كلها في كل شوط و تسأل الله أن لا يجعله آخر العهد منه ، فإذا فرغت من طوافك فقف مستقبل

پژوهش‌های فقهی و تولید نرم‌افزارهای اسلامی گشوده است. هم اکنون مراحل تحقیق، تطبیق، هماهنگ‌سازی عناوین، سیستم‌سازی و مراحل تحلیل و طراحی این برنامه به پایان رسیده و به زودی پس از تکمیل مراحل فنی در دسترس علاقه‌مندان قرار خواهد گرفت.

ساختار برنامه

محتوای این برنامه، در سه بخش اصلی: درختواره فقه، معاجم موضوعی و کتابخانه فراهم آمده است. درختواره فقه قسمت اصلی برنامه بوده و معاجم موضوعی و کتابخانه به صورت ضمیمه در برنامه عرضه خواهد شد. معاجم موضوعی این برنامه در واقع نسخه ارتقا یافته معجم موضوعی کتب فقهی نور الفیاض ۲ است در بخش کتابخانه، متن کتب معاجم موضوعی و شروح آن ارائه شده است. در این بخش، قابلیت‌های مختلفی همچون: ارتباط بین شرح و متن، معجم الفاظ قرآن کریم و معجم الفاظ پنج کتاب عرضه شده در معجم موضوعی و شرح‌های آنها به ضمیمه فرهنگ‌نامه لغات و اصطلاحات برای آن پیش‌بینی شده است.

محتوای برنامه

کتاب‌های عرضه شده در این نرم‌افزار، در بخش‌های سه‌گانه آن متفاوت است: در بخش درختواره فقه کتبی مانند: فقه الرضا(ع)، المقنع، المقنعة الاشراف، الهدایة، جمل العلم و العمل، الانتصار، الناصریات و الکافی قرار داده شده است.

در بخش معاجم موضوعی کتب فقهی و اصولی مانند: کفایة الاصول، فرائد الاصول (الرسائل)، الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة، المکاسب و العروة الوثقی گنجانده شده است. کتب بخش کتابخانه که افزون‌تر از بخش‌های دیگر است در مرحله تهیه فهرست می‌باشد.

امکانات

اصلی‌ترین بخش این نرم‌افزار، درختواره فقه‌است که از سه قسمت تشکیل شده است:

○ نمایش:

در قسمت نمایش، نمایه‌های فقهی

برگرفته از ۵۸ باب از کتب متون فقهی در دو محیط کاملاً مستقل ارائه شده است. به منظور سهولت دسترسی به نمایه‌ها، ابواب فقهی در پنج دسته از جمله: فقه العبادات، فقه المعاملات، فقه القضاء الجزاء و فقه الاسرة گروه‌بندی شده است. از نکات جالب توجه در این قسمت، امکان جستجوی یک عبارت در شاخه‌ها و یا برگ‌های درخت‌بزرگ فقهی است. دیگر امکانات پژوهشی این قسمت عبارت است از:

- مقایسه بین ابواب مختلف فقهی؛
- سیستم مرتبطات به منظور ایجاد ارتباط بین دو یا چند شاخه؛
- سیستم ارجاعات؛
- نمایش ادله و آرای ذکر شده در ذیل هر برگ؛
- انتقال به متن تفصیلی کتاب؛
- دسترسی به نمایه‌های غیر فقهی که به صورت نمایه‌های مکمل عرضه شده است.

○ فهرست‌ها:

در قسمت فهرست‌های بخش درختواره، به فهرست‌های گوناگونی از کتب فقهی برمی‌خوریم که هر یک به گونه‌ای پژوهش‌های فقهی را تسهیل می‌نماید. برخی از این فهرست‌ها عبارت‌اند از:

فهرست کلید واژه‌های درختواره و نمایه‌های مکمل، به همراه سیستم‌های جانبی مترادفات، مرتبطات و مشترکات؛ فهرست الفاظ درختواره و نمایه‌های مکمل؛

فهرست‌های منتخب از درختواره، نظیر: واجبات و مستحبات، محرّمات و

مکروهات:

فهرست‌های منتخب از نمایه‌های مکمل، نظیر: مباحث اصولی، رجالی، ادبی و تفسیری.

○ جستجو:

در قسمت جستجو، امکان جستجوی ترکیبی بین الفاظ و یا تکواژه‌های درختواره و نمایه‌های مکمل را فراهم می‌آورد. در این قسمت، جستجو از سه طریق میسر است:

۱. جستجوی ساده در شاخه‌ها و برگ‌های درخت در حین نمایش درخت؛
۲. جستجوهای ترکیبی، مانند: فصلی و عطفی از طریق تکواژه‌ها و یا الفاظ درخت و عناوین مکمل با قابلیت فهرست‌سازی و ترکیب آنها با یکدیگر؛
۳. جستجو از طریق الفاظ در متن کتاب‌های نه‌گانه درختواره و سرفصل‌ها و فهرست ابواب کتب.

از دیگر قابلیت‌های برنامه می‌توان به امکان دسترسی به دو محیط پژوهشی کاملاً مستقل اشاره نمود که با فعال شدن هر محیط تمام امکانات برنامه در اختیار کاربر قرار می‌گیرد و انجام هر گونه عملیاتی مانند: جستجو، مقایسه و انتخاب باب میسر می‌شود.

همچنین در این برنامه امکان مقایسه بین دو یا چند نمودار متفاوت و امکان انتقال متن و یا نمودار به قسمت یادداشت و ذخیره آن وجود دارد. ضمن اینکه با انتخاب یک کلمه می‌توان آن را به قسمت لغت‌نامه و یا فرهنگ‌نامه اصطلاحات فقهی و اصولی انتقال داد و درباره آن به تحقیق پرداخت.